

DEN SVENSKA RELIGIONSFRIHETEN – TIDSLINJE

Docent Elsa Trolle Önnerfors, Juridiska fakulteten, Lunds universitet©

1600-talet	1700-talet	1800-talet	1900-talet	2000-talet
<p>Enhetlighet utan undantag. Kyrkan = staten</p> <p>Lagfäst enhetlighet i religionen i 1634 års regeringsform § 1 och 1686 års kyrkolag 1:1.</p> <p>Enväldet och det absolutistiska synsättet tolererade inga avvikande religioner från den enda rätta läran, dvs. den lutherska. Religionen höll samman samhället.</p> <p>Efterlevnaden av den religiösa enhetligheten kontrollerades både av staten och kyrkan. Oliktänkande straffades med dödsstraff, böter, fängelse, landsförvisning etc.</p> <p>Häxprocesserna under andra hälften av 1600-talet får ses mot bakgrund av kyrkans och religionens starka inflytande. Kyrkan ansåg att häxeri var att anse som ett religionsbrott och straffades därför hårt.</p>	<p>Enhetlighet med kontrollerade undantag. Kyrkan = staten</p> <p>Frihetstiden kännetecknades av fortsatt enhetlighet i synen på religionen. Exempel på detta återfanns i flera olika lagar, t.ex. 1766 års tryckfrihetsförordning, 1726 års konventikelplakat samt 1720 års regeringsform.</p> <p>Upplýsningen värnade om ”människans oförytterliga rättigheter”, och däri ingick religionsfriheten tillsammans med tryckfrihet, åsiktsfrihet osv.</p> <p>Gustav III hade en mer praktisk inställning och ville inte att religionen skulle hindra utlänningar från att söka sig till Sverige. År 1781 infördes toleransediktet och året därpå 1782 års judeplakat, som båda gav utländska medborgare rätt till viss religionsfrihet.</p>	<p>Successiv utökad tolerans under långsamma former. Kyrkan = staten</p> <p>1809 års regeringsform § 16 innehöll en antydning till katalog av medborgerliga fri- och rättigheter, men det var ännu inte tal om någon total religionsfrihet. Lagskyddet var dock tämligen svagt.</p> <p>En ökad industrialisering, urbanisering, genombrott för moderna politiska teorier (t.ex. liberalismen och socialismen) samt utvecklingen mot ett alltmer demokratiskt samhälle, ledde med tiden till en ökad sekularisering och att kyrkans makt minskade.</p> <p>Konventikelplakatet avskaffades 1858. Nya frikyrkor bildades under andra hälften av 1800-talet.</p> <p>Andra liberala reformer på religionsfrihetens område var dissenterlagarna på 1860- och 1870-talen, som gav en viss lagstadgad religionsfrihet.</p>	<p>Frihet till/från religionen lagfästs. Sekulariseringen är ett faktum. Kyrkan = staten</p> <p>Reformarbetet med 1809 års regeringsform tog fart efter andra världskriget. Kraven på ett bättre skydd för de medborgerliga fri- och rättigheterna var starka pga. de dåliga erfarenheterna från kriget där fri- och rättigheterna hade kränkts gång på gång.</p> <p>1948 års FN:s deklaration. 1950 års Europakonvention. 1951 års religionsfrihetslag tillförsäkrade alla svenska medborgare religionsfrihet (lagen upphävdes 2000).</p> <p>Diskussioner om ett särskiljande mellan kyrka och stat förekom under hela seklet.</p>	<p>Separation mellan kyrka och stat. Religiös mångfald. Kyrkan <-> staten</p> <p>Separationen mellan kyrkan och staten genomfördes den 1 januari 2000. Politisk enighet i frågan uppnåddes först på 1990-talet.</p> <p>Svenska kyrkan är inte längre en statskyrka. Sedan 2000 gäller en ny lagstiftning kring trossamfund i det svenska samhället.</p> <p>Ny regeringsform trädde i kraft 1974. Religionsfriheten lagfästs idag i 1974 års regeringsform (2:1) och Europakonventionen (art. 9).</p> <p>Pågående diskussioner på flera områden kring religionsfrihetens gränser gentemot andra rättsområden.</p>

KOLLEKTIVET ÄR VIKTIGARE ÄN INDIVIDEN

Enhetlighet i religionen fastslogs i alla regeringsformer och kungaförsäkringar 1611-1809

INDIVIDEN ÄR VIKTIGARE ÄN KOLLEKTIVET